

RECENZÍÓK

Cikkismertetés: A gyermek-közétkeztetés komplex képének vizsgálata

Article review: Examining the complex picture of school catering

Ismertető: [Lakatos Viktória](#)

Doi: [10.58701/mej.19673](https://doi.org/10.58701/mej.19673)

Ismertetett cikk: Varga-Nagy, V. Bakacs M., Báti A., Greiner E., Illés É., Mihály K. L., Nickel V. R., Varga A., & Zentai A. (2025). A gyermek-közétkeztetés komplex képének vizsgálata néprajztudományi és táplálkozástudományi szemmel II. *Új Diéta*, 34(2), 22–26. <https://ujdieta.hu/cikk/a-gyermekkozetkeztetes-komplex-kepenek-vizsgálata-neprajztudomanyi-es-taplalkozastudomanyi-szemmel-ii>

Kulcsszavak: menza; közétkeztetés; gyermek

Keywords: school catering; public catering; child

BEVEZETÉS

A gyermek-közétkeztetés társadalmi beágyazottsága. „Kérdések és lehetőségek” címet viselő kutatásunkból készült cikksorozatunk harmadik részében bemutatjuk, hogy az általunk vizsgált iskolákban hogyan viszonyulnak a közétkeztetéshez a tanulók, illetve a szülők. Vizsgálataink eredményei is alátámasztották, hogy bár a közétkeztetésben kínált ételek fajtája és íze kiemelten fontos szempont a tanulók számára, a nem megfelelő étkezési körülmények szintén hatással vannak étkezési hajlandóságukra. Zavaró számukra például, ha zsúfolt az étkező, ha nagy a hangzavar, ha rövid az étkezési idő, vagy ha a tálalószemélyzet és az étkeztetőpedagógusok hozzáállását nem érzik támogatónak. A szülők többségében egészségesnek és változatosnak ítélik meg a közétkeztetésben kínált ebédet, és a tanulók többsége is elégedett vele. A diákok jellemzően a tanáraiknak vagy a szüleiknek szólnak, ha problémájuk van a menzával. Nincs egy mindenki által ismert,

bejáratott rendszer a közétkeztetéssel kapcsolatos panaszok kezelésére. Vizsgálatunk rávilágított arra, hogy a közétkeztetés elfogadottságának növelése érdekében érdemes lehet figyelembe venni a gyermekek által megfogalmazott, az étkezési körülményekre vonatkozó problémákat is.

A KUTATÁS TÁRGYA ÉS CÉLKITŰZÉSE

Számtalan tényező befolyásolhatja a tanulók hozzáállását a menzán kapott ételhez. Az ízeken túl akár az étkezési körülmény, az idő, a hangulat, vagy a társaság. Ennek a kutatás célja, hogy mélyebb megértést nyerjünk gyermekeink ízléséről ebben a témában. (Báti A. és mtsai, 2023.) A kutatás előzményéről és részleteiről bővebben a cikksorozat első részében olvashatnak, amely az Új Diéta XXXIII. évfolyam 2. számában jelent meg. (P. E. Jessica és mtsai, 2023.)

KUTATÁSI ANYAG ÉS MÓDSZER

A 6 évig tartó (2018–2024) kutatásban 9 különböző általános iskolát vizsgált, melyekből több mint 1500 tanuló és szüleik segítették a munkát. A komplex kutatás részei: személyes és csoportos interjúk, megfigyelések iskolai ebédlőkben, önkitöltős, szabad szöveges kérdőívek.

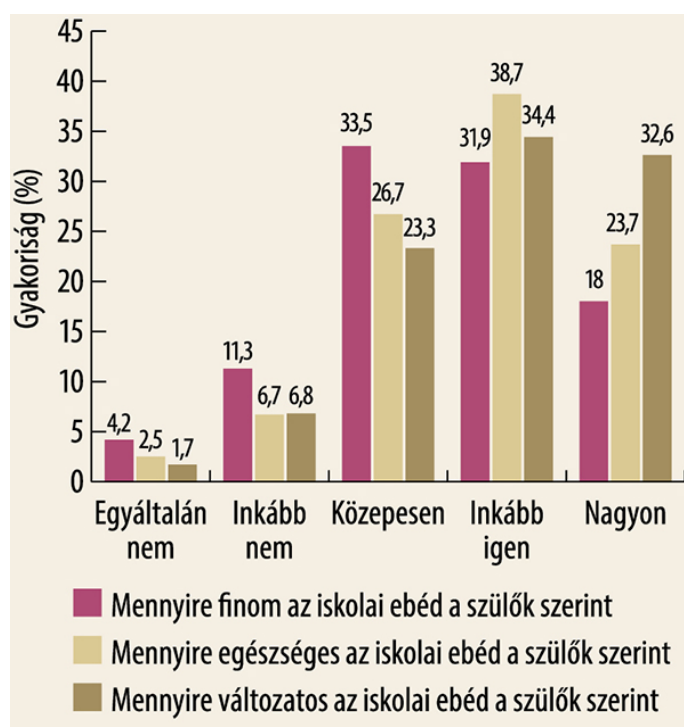
EREDMÉNYEK

Az 1 178 menzán étkező tanuló bevonásával készült kérdőív alapján a menzai ételekkel való elégedettség így oszlik meg: ~20% nagyon elégedett, ~34% elégedett, ~27% közepesen elégedett, ~13% inkább nem, és ~6% egyáltalán nem elégedett. Levesek és főételek közül is vannak kedvencek. Összehasonlításra került az otthoni és az iskolai ízek szerinti prefe-

rencia is, ahol megosztó vélemények születtek. A diákok majdnem felénél viszont az is előfordul, hogy az étlap alapján ki sem kéri az ebédet. (40,4%) Egészség változatosság, valamint idő szempontjából a szülők elégedettségére következtet a kutatás.

A szabad szöveges válaszok keretén belül mind a gyerekek, mind a szülők kifejtik a véleményüket az ételfajtákról, az ízeiről, az ételek minőségéről, mennyiségéről, a menza hangulatáról, a konyhai dolgozók kedvességéről, az étkező zsúfoltságáról, a tisztaságáról, kialakításáról, a konyhai dolgozók hozzáállásáról, a tálalás minőségéről és az étkezési időről is. Habár van egy kifejezetten panaszkezelésre kinevezett személy az iskolában, mégis csak a tanulók 0,6%-a fordul hozzá. A kutatásból kiderül, hogy a többiek erre nem képesített személyektől kérnek segítséget.

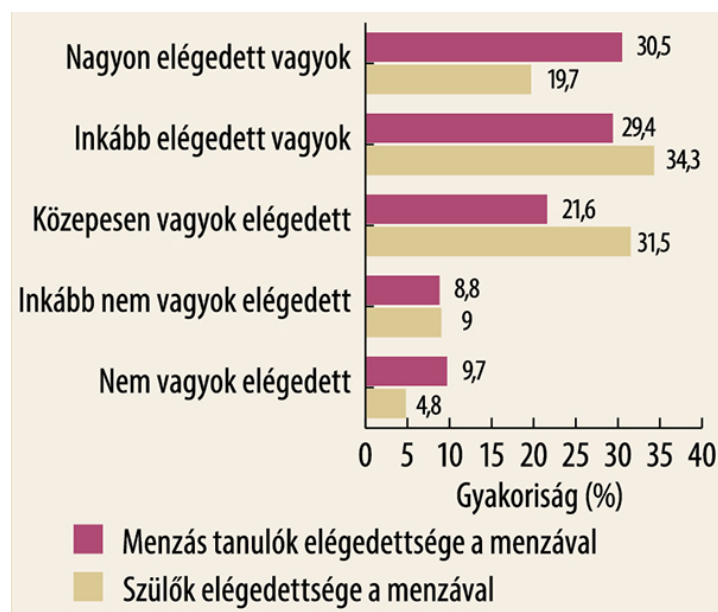
1. ábra: Az iskolában kapott ételek minősítése a szülők által (n = 1 178) (Forrás: Ismertetett cikk)

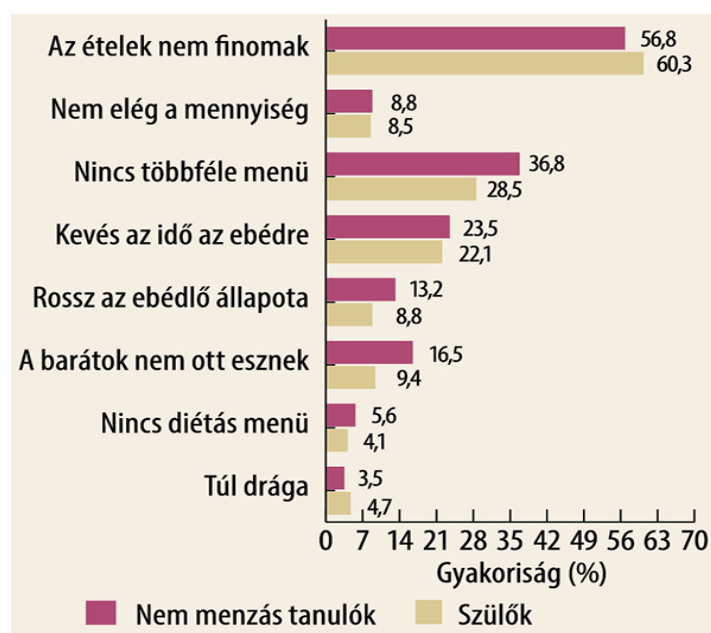
A 2. ábra láthatjuk a menzát igénybevevő diákok és szüleik elégedettségét. A többi 340 tanuló – habár válasza szerint meg vannak elégedve a közétkeztetéssel –

elsődleges kritikája viszont az ételek íze, változatossága és az étkezés ideje volt, ezt a 3. ábra mutatja.

2. ábra: A tanulók és szüleik menzával kapcsolatos elégedettsége (tanulók: 1 178 fő, szülők: 1 178 fő)
(Forrás: Ismertetett cikk)

3. ábra: A tanulók és a szülők indokai arra vonatkozóan, hogy miért nem veszik igénybe a menzát (tanulók: 340 fő, szülők: 340 fő) (Forrás: Ismertetett cikk)

Az interjúknak köszönhetően mélyebben is megismerhetjük a tanulók valós igényeit. Például már a gyerekeknek is zavaró a zsúfolt étkezőhelyiség, a régi bútorok, a koszos evőeszközök, a hangzavar, valamint a konyhai dolgozók nem támogató hozzáállása. A szabad szöveges válaszok

is rávilágítottak arra, hogy a tanulók nem csupán a kapott ételekre fókuszálnak. Negatívan befolyásolja őket a konyhai dolgozók túlterheltsége, vagy akár örülnék, hogy nem kell az otthoni étkezési mintákat követniük. A 4. ábra a diákok konkrét válaszai közül mutat néhányat.

4. ábra: Idézetek a menzán étkező tanulók étkezési körülményekre vonatkozó válaszaiból (Forrás: Ismertetett cikk)

MEGBESZÉLÉS

A kutatók igyekeztek megismerni a gyerekek és a szülők véleményét, menzához való viszonyát annak érdekében, hogy a közétkeztetés a résztvevők valós igényei alapján javulhasson. Míg Magyarországon az ételek íze, állaga, fajtája, az étkezési körülmények, a menza hangulata nagyon fontos, hasonló angol kutatás szerint a nem megfelelő infrastruktúra, a zsúfolt-ság és a hosszú várakozási idő is nehezíti a közétkeztetés hatékony működését. Fontos, hogy tudják a diákok és a szülők, hogy kihez fordulhatnak a problémáikkal, hiszen a kutatás megmutatja, hogy erről nincs egységes információjuk. Nehezen

megoldható probléma minden diák által kedvelt ízek, ételek, ételfajták folyamatos főzése, habár mint láthatjuk, ez az egyik legfontosabb tényező.

KÖVETKEZTETÉS

Számtalan tényező befolyásolja a közétkeztetés elfogadását. Az egyik legfontosabb az otthon, vagyis a családi minta, mely előző cikkekből olvasható (Varga-Nagy V. és mtsai, 2024a,b) másrészt természetesen maga a közétkeztetés oldala. Fontos szem előtt tartani a gyermekek szempontjából, hogy az étkezés nem csupán táplálékfelvétel, hanem társasági

élmény is. Az újabb generációk ízlése változik, ezért célszerű lehet a rendszeres kérdőív, hogy ehhez alkalmazkodni tudjanak a konyhák.

AJÁNLÁS

A magyarországi gyerekek nagy része iskolai menzán étkezik, és ez az ellátás a napi energiabevitelük több mint felét adja. Ennek tudatában mindenképpen elenged-

hetetlen a tanulók és a szülők egyéni igényeinek ismerete, mind az ételek mind az étkezési körülmények tekintetében annak érdekében, hogy a lehető legalkalmasabb, legcélszerűbb, legpontosabb változásokkal tudjuk segíteni a közétkezés fejlődését. A kutatás során nemcsak kérdőívek révén gyűjtöttek adatokat, hanem a kutatók személyesen is ellátogattak az iskolákba, így közvetlen tapasztalatokat is szerezhettek.

HIVATKOZÁSOK

- Báti, A. (szerk.). (2023). *Menzadimenziók: A gyermek közétkeztetés társadalmi beágyazottsága*. BTK Néprajztudományi Intézet. doi: [10.61380/978-963-567-072-7](https://doi.org/10.61380/978-963-567-072-7)
- Patricia, E. J., & Victoria, R. C. (2023). A qualitative process evaluation of universal free school meal provision in two London secondary schools. *BMC Public Health*, 23(1), 300. doi: [10.1186/s12889-023-15082-3](https://doi.org/10.1186/s12889-023-15082-3)
- Varga-Nagy, V. Bakacs M., Báti A., Greiner E., Illés É., Mihály K. L., Nickel V. R., Varga A., & Zentai A. (2024). A gyermek-közétkeztetés komplex képének vizsgálata néprajztudományi és táplálkozástudományi szemmel I. *Új Diéta*, 33(2), 17–22. <https://ujdieta.hu/cikk/a-gyermek-kozetkeztetes-komplex-kepenek-vizsgalata-neprajztudomanyi-es-taplalkozastudomanyi-szemmel-i>
- Varga-Nagy, V. Bakacs M., Báti A., Greiner E., Illés É., Mihály K. L., Nickel V. R., Varga A., & Zentai A. (2024). A gyermek-közétkeztetés komplex képének vizsgálata néprajztudományi és táplálkozástudományi szemmel II. *Új Diéta*, 33(4), 30–34. <https://ujdieta.hu/cikk/a-gyermek-kozetkeztetes-komplex-kepenek-vizsgalata-neprajztudomanyi-es-taplalkozastudomanyi-szemmel-ii>
- Varga-Nagy, V. Bakacs M., Báti A., Greiner E., Illés É., Mihály K. L., Nickel V. R., Varga A., & Zentai A. (2025). A gyermek-közétkeztetés komplex képének vizsgálata néprajztudományi és táplálkozástudományi szemmel II. *Új Diéta*, 34(2), 22–26. <https://ujdieta.hu/cikk/a-gyermekkozetkeztetes-komplex-kepenek-vizsgalata-neprajztudomanyi-es-taplalkozastudomanyi-szemmel-iii>

INFORMÁCIÓK A SZERZŐRŐL

Lakatos Viktória
dietetikus egyéni vállalkozó
dietaterra@gmail.com

CIKKINFORMÁCIÓK

Beküldve: 2025. 07. 09.
Elfogadva: 2025. 07. 16.
Megjelentetve: 2025. 09. 01.

Copyright © 2025 Szendrei-Lódi Rita. Kiadó: Magyar Népegészségügy Megújításáért Egyesület. Ez egy nyílt hozzáférésű cikk a CC-BY-SA-4.0 licenszszerződés alapján.